

Klassivõitlus

Ebert-Haase valitsuse vastu!

Rosa Luxemburg

Leo Jogiches

Karl Liebknecht

„Die ganze Macht den U.S.-Räten!“

Selle hüüdsõnaga tormasid kümned tuhanded spartallased — revolutsioonilised tööliised ja sõdatõd, punased meremehed uulitsale, et neetud äraandjatele — scheidemanlastele hoopis anda. Detsembris 1918 puhkesid streigid Chemnikis, Essenis, Bochumis, Dresdenis, Königsbülles. Esimesed merised lollupõrked Berliinis.

See oli ettemalmistus 1919. a. jaanuarirevolutsioonile.

Eesti Tööraha Kommuun

Rahuleping, mille Nõukogude-Wenemaale esindajad 2. märtsil 1918. Brestis alla kirjutasid, oli noore töörahariigi manööver proletariaadi diktatuuri s.o. nõukogudewõimu päästmiseks suuremal jaol endisest tsaristlisest Wenemaast. Nõukogudewalitsusel oli walida embkumb: kas sõda, millest laialised rahwahulgad, iseäranis talurahwahulgad, kurguni tüdinenud olid, weel katsuda edasi jätkata, nii ütelda paljaste kätega hambuni sõjariistus Saksamaale katsuda wastu panna, kuna wana sõjawägi enam sõdida ei tahtnud ja laiali walgus; wõi kõige raskematel tingimustel rahu teha, et jõudu koguda uuteks wõitlusteks. Rewolutsioonilist sõda pidada wõis töölisklassi jõududega, aga kogu töötawa rahwa enamus Wenemaal, nimelt talurahwas, kellest ka wana sõjawägi peajasjalikult koosnes, ihkas rahu, mida enamlastepartei talle pealegi oli lubanud anda.

„Rewolutsioonilist sõda pidama talumees nüüd ei lähe ja raputab igaühe maha, kes seda pidama kutsub. Rewolutsioon Saksamaal ei ole weel alanud, ja meie teame, et ka meil rewolutsioon mitte korraga ei wõitnud. Sakslased wõtawad ära Liwi- ja Eestimaa, kuid meie wõime seda sündida lasta rewolutsiooni huwides. Kui nad nõuawad sõjawägede wäljawõimist Soomest — olgu head, las nad wõtawad endile rewolutsioonilise Soome. Kui meie käest ära anname Soomemaa, Liwimaa ja Eestimaa, ei ole rewolutsioon weel kaotatud.“

Nõnda kõneles siis sm. Lenin enamlastepartei keskkomitee koosolekul. Wiimaks otsustas enamlastepartei ja nõukogudewalitsus sm. Lenini ettepaneku wastu wõtta — leppida osaliste kaotustega, rewolutsioonilise Baltimaa käest ära anda, et rewolutsioonilise Wenemaa peaosad alal hoida, jõudu koguda ja siis wõitlust jätkata, kui silmapilk soodsam.

Teatawasti läks sm. Lenini suur ennustus warsti täide — Saksa tööliste-

klass lükkas ümber Wilhelmi trooni. Baltimaa, sealhulgas Eesti, oli tööpoolest weel Wenemaa (nüüd mitte enam tsaristlise, waid rewolutsioonilise Wenemaa) osa. Rahulepingu järele pidi seal Saksa politsei korra jalule seadma. Nüüd ei olnud enam seda politseid. Nõukogudewalitsus, kui maa tõelik peremees, kelle okupatsiooniwäed olid kukuatanud, pidi uuesti okupatsiooniwõimude asemele astuma.¹

Muidugi ei sünni klassiwõitlus paberilipakate alusel, waid tööpoolest on niisugused lepingud ainult klassiwõitluse wälised awaldused. Oleks liig lapsik Eesti kodanlusele süüks panna, et ta Bresti rahu eel olnud walitsust — nõukogudewalitsust — pärast Saksa okupatsiooni langemist ei tunnistanud, teda nõukogudekorda jalule seada ei lasknud. Wõi peaksime tõesti „nõudma“, et Pätsid ja Reid, Tõnissonid ja Larkad, kes juba enne Saksa okupatsiooni nõukogudewõimu wastu ülestõusu organiseerisid, nüüd oleksid pidanud laskma töölistel ja küla kehwapel kihtidel oma saadikute nõukogud jalule seada, töörahwawaenlased kahjutuks teha, mõisad uuesti maatameeste kätte wõtta, wabrikud rahwa omaks teha jne, jne? Mõistagi, et kodanlus silmapilku kasutas ja kohe oma wõimu loomisele ja kindlustamisele asus, ärakasutades okupatsiooniwõimude abi, kes rewolutsiooniwastases wõitluses kohe oma awitawa käe ulatasid Eesti tõusikutele ja hallparunitele.

Aga lapsik, hale ja tõnts on Eesti tööraha pussitajate käratsemine sellest, et Wene punawäed olla Eestit tahtnud

¹ Bresti rahulepingu 3. punkt ütles: „Liwi- ja Eestimaa tehakse wiivitamata puhtaks Wene wägedest ja punakaardist ning seal seatakse sisse Saksamaa politsei, kuni kohalikkude asutuste hädaohutu olek pole kindlustatud ja riikline kord jalule seatud.“ Sõnaga. Saksa keiserriik tegi ses lepingus teed oma papsiriigi loomiseks. Arusaadaw, et pärast selle rahulepingu tühistamist Saksa rewolutsiooni tagajärjel maksuma hakkas setsukord, mis oli Eestis enne Saksa wägede peale tungimist, kui walitses nõukogudewõim.

pärast Saksa okupatsiooni „ära wõita“, et olla tahetud Eesti jälle Wene kubermanguks teha, et Eesti tõusik ja hallparun, Eesti tagurlus ja sotsidekamp, pidanud „wabadussõda“. Juba enne okupatsiooni oli Eestis tegelikult oma wabariik, Eesti tööliste, talurahwa ja kogu muu töörahwa saadikute nõukogude wabariik, kuigi weel föderatiivse (ühendatud) Wenemaa põhiseadus polnud välja töötatud. Jah, see wabariik ei olnud igatahes küll mitte Inglise imperialistide mõju ja käsu all, nagu kodanline Eesti, waid ta oli poliitilises ja ja majanduslises liidus waba Wenemaaga. Nõukogude-Eesti ei annud wabadust tõusikule ja hallparunile, ta ajas koondu-laagrisse Saksa ja Eesti parunid, ta ei tunnistanud niisugust werist „demokraatiat“, nagu maksab „iseseiswas“ Eestis, kus töölisel on kõige suurem wabadus — kas ennast üles puua lasta ehk ise kihwti sisse wõtta; aga töörahwal oli seal tõelik wabadus. See töörahwa Eesti ei maksnud parunitele tasu ärawõetud mõisate eest, nagu teeb „iseisewis“ Eesti (muidugi töörahwa arwel), tal ei olnud kawatsust wabrikuid ja tehaseid wanarauana maha müüa, waid ta asus nende käimapanekule ühes Nõukogude-Wenemaa keskasutustega.

Kas ei ole enam kui loomulik, et Eesti töölisteklass ja kõik kurnatud ja rõhutatud asusid pärast okupatsiooni lange-mist selle wõimu jaluleseadmisele, mille kägistasid Saksa imperialistid? Muidugi ei küsinud nad seks luba Pätsilt ja parunitelt, kes ühes kambas asusid bat-aljone looma oma talude ja mõisate kaitseks. Jõud oli töörahwa õigus, peale-tungimine nende seadus. Wenemaa punawägi aitas Eesti töörahwale kaasa kui liitlane; ei olnud mingit lepingut, mingit kohustust, mis Wenemaa nõukogudewalitsust oleks wõinud takistada Eesti töörahwale abi andmast, kes rahu-lepingu tagajärjel oli sattunud okupatsioonikindralite rautatud saapakontsa alla.

Siis sündis Eesti Töörahwa Kommuun, see on — Eesti nõukogude-wabariik. Kui rewolutsioonisündmuste peadpõõritawas kihutamises (enne oku-

patsiooni) aega ei olnud isegi selle nime andmiseks, kuna t ö ö r a h w a l selle nimega nagu mingi muu wabariigi nimetusega mingit ruttu ei olnud, siis kujutas see nimi nüüd selgelt neid wahekordi, mis olid Eesti töörahwariigil Nõukogude-Wenemaaga. Eesti oli tulewase Nõukogude-Liidu osariik. Sõjalises ja majanduslises liidus kõigi nõukogude wabariikidega wõitles ta imperialistide kontrrewolutsiooni wastu, mis Eesti kodanlust pukile upitas sõja aluspinna loomiseks Nõuk.-Wenemaa wastu. Wõidu korral oleks see Nõukogude-Eesti asunud sotsialismi ehitamisele, nagu see sünnib praegu Nõukogude-Wenemaal ja teistes temaga ühinenud wabariikides (Walge-Wenemaal, Ukrainas, Gruusias jt. nõukogude-wabariikides).

Kui me küsiksime, missugust nägu „oleks“ Eesti nüüd kannud, kui seal nõukogudewõim oleks wõidule pääsenud, siis ei ole raske wastust anda — selle arenemiskäigu alusel, mis on Nõukogude-Wenemaa ühes oma teiste ääremaadega läbi teinud. Eestis „oleks“ olnud wõimas (wõrdlemisi, ta suuruse järele) töös-tus, hästiarenenud põllupidamine terve hulga suurte ühismajapidamistega ja nõukogude-mõisatega (töölised ja talurahwas oleks ise nende wadjaduse ära tunnud ja nad loonud kui töö kergenda-jad ja wiljakuse tõstjad); sadamad „oleksid“ kõige elawamalt töötanud üldiseks kaubaweoks kogu Nõukogude-Liidu tarwis; linnad „oleksid“ kaswanud samasuguse kiirusega nagu Nõukogude-Liidus; rahwaarw ei oleks mitte tagurpidi „kaswanud“, nagu Eesti eedenis, waid ta oleks kaswanud nagu kõigis Nõukogude-Liidu osades. Sõnaga, kõdunewa ja mädanewa Eesti asemel „oleks“ olnud arenemiswõimeline, kaswaw, terve töörahwa wabariik.

Sotsialistlikkude Nõukogude-Wabariikide Liidu kogemuste põhjal wõib niisuguse arenemise wõimalust kindlasti kinnitada, ilma et see unistus oleks. See arenemistee ei saanud Eestile osaks, kuna rahwuswaheline kontrrewolutsioon oma arenemiskäigu Eestile peale surus. Eesti kodanlus ja sotsid lakuwad Inglise ja teiste imperialistide jalapäkku selle

„heateo“ eest, et need röövikud aitasid Eesti rahwa aastasadasid kestnud orja-aega veel mõne aasta võrra pikendada. Sest Nõukogude-Eesti ärakägitamine tähendas kodanluse kinniswara ärapäästmist töörahwariigi käest, kuigi r a h w a h u l g a d selle „päästmise“ tagajärjel on wälja suremas.

Nõukogude punawägi sai 1918-19. aasta woitlustes Eestis sellepärast lüüa, et terve imperialistiline ilm tema wastu woitles, osalt ka sellepärast, et Eesti töörahwas ja tema eelwägi — kommunistiline partei — mitte küllalt kogenud polnud woitlustes, ja mõnegi löögi oleksid wõinud paremini, tabawamalt anda, kui nad seda tegid.¹ Nüüd, mil 10 aastat neist woitlustest möödunud, mil ajalugu näidanud, kel siis õigus oli, kelle päralt on, hoolimata kõigist ajutistest woitudest wõi kaotustest, tulewik, nüüd on meie kohus kokku wõtta kõiki saadud kogemusi.

Nüüd on täiesti selge igaühele, kes oma silmi tõsiasjade nägemise asemel kinni ei seo, et kodanline, „demokraatiline“, „iseseisew“ Eesti wõi kuidas ka nüüdset hallparunita ja tõusikute wabariiki ei nimeta, mahakärwamisele on määratud, mille wastu ühtegi arstirohtu kodanluse ja sotside ühises apteegis ei ole. Majanduse seisak, mida ikka suurenew kriis põllumajanduses ähwardab üldiseks kriisiks ja püsiwuse otsekohe-seks puudumiseks teha, on wastuwaidlematu tõsiasi. Ükskõik, kuidas meie seda seisukorda ka ei nimetaks, mis tegelikult Eesti „iseseiswas“ wabariigis kogu aja walitseb, keegi ei saa wastu ajada, et siin ühiskondlises elus raske põdemine ikka terwamalt awaldub, et r a h w a s w ä l j a s u r e b. Aga surmawoodi juures ei saa tõsist juttu olla tulewiku wäljawaadetest. Kodanline Eesti on surmale pühendatud — kehalisele, füüsilisele surmale, ja mida kauem ta endal imperialistide abil hinge poliiti-

liselt sees hoiab, seda hädaohtlikum on see rahwahulkadele. Muidugi, Inglise imperialistidel on ükskõik, kas Eestis 1 miljon wõi üks tuhat elanikku on, kas seal aastas üks tuhat wõi kümme tuhat ennast tappes oksa riputab; Inglise haidkalad on harjunud asumaade rahwaid nõnda „õnnelikuks tegema“ (põletatud wiinaga, süüfilisega jne), et neist ainult mälestus järele jääb. Inglise imperialism, nagu teisedki imperialistlikud riigid, ei tunne mingit huwi näit. Eesti tööstuse tõstmiseks, sest et neile mingit woistlejat kaubaturgudel tarwis pole, sest et neil omagi kaupade kuhugi panna pole. Eesti on neil kõigepealt tarwilik „riik“ niiwõrra, kuiwõrra ta pinnaks kõlbab tulewases sõjas N.-Liidu wastu ja osalt ka kui kaupade tarwitaja, mida kapitalistlikud riigid siia saadawad. Werekoeera peetakse näljas, et ta hästi saaki taga ajaks, see on orjapidaja taktika. Ka Eesti kodanlik werekoeera ei pea imperialistid tarwilikuks täis nuumata, waid annawad talle „laenusid“ ja teisi palukesi niiwõrra, kuiwõrra tal neid hinge sees pidamiseks ja — sõjaliste raudteede, sõjalennukite jne jaoks hädasti waja on.

Eesti tulewik on — poliitilises ja majanduslises liidus endise Wenemaa rahwastega, Nõukogude-Liiduga. See on aabitsatõde, mille wastu woitlewad ainult rahwawaenlased, kel oma ärid ja majad, töökojad ja mõisasüdamad kallimad on kogu rahwa huwidest. Ja warem wõi hiljem murrab Eesti töörahwas oma kommunistliku partei juhtimisel maha need tõkked, mis teda sotsialistlikust töörahwawabariigist lahutawad, kihutab wälja kõik imperialistide agendid, seab jalule nõukogudewalitsuse — Eesti nõukogude-wabariigi ja asub ühes Sotsialistlikkude Nõukogude-Wabariikide Liidu töörahwaga uue, parema ühiskonna ehitamisele, kus üks inimene teist ei kurna.

Eesti Töörahwa Kommuun ei ole surnud — tema mõte hulgub ähwardawalt ümber Eestis, kuni ta kord uuesti walus ja weres ellu sünnib. J. A.

¹ Waata selle kohta ajakiri „Proletaarne Rewolutsioon Eestis, № 1 (2) — 1927; „Sõjariistus woitlus Eesti tööliisklassi ajaloo.“

Seckendorffist — Narwa langemiseni

(Lühike tagasiwaade Eesti proletariaadi klassisõja alguse eelloole)

Eesti tööliste klassiwoitluse ajalugu ei saa waikides mööda minna Saksa okupatsiooni iseäralisest osast, s.o. mõjust, mis Saksa okupatsioon awaldas rahwuslise tunde kaswamisele töörahwa kihtides, millega osalt on ka seletataw tõusikkodanluse wõimu püstiupitamine 1919. aastal.

Eesti kodanluse ja sotside osa Saksa militaristidega läbikäimises, Eesti härtogiriigi loomises ja kodanluse müdawus, sotside närune äraandlikkus töölisteklassi wastu, nende küürutamine Saksa kindralite ees — see osa on enam-wähem ajakirjanduses walgustatud (w. „Prolet. Rewoluts. Eestis“ № 6). Peale selle on kodanluse poliitikameeste „mälestused“ 1918. aastast paremateks dokumentideks kodanluse alasti omakasu, müdawuse ja ideelise waesuse paljastamises. Seda tõendawad weel Saksa okupatsiooni kokkulangemise küm-nenda aastapäewa puhul Eesti kodanlises ajakirjanduses ilmunud dokumendid ja artiklid, mille peamõte selles seisib, et 11. november 1918. a. tõi Eestile „tegeliku iseseiswuse“. „Kajast“ kuni sotside turuleheni kiideldakse: 11. november 1918. a. on meie wabaduse rõõmupäew. Miks loeb kodanlus oma „tegelikuks iseseiswuse“ päewaks 11. novembrit, mitte aga oma ülespuhutud 24. weebruari? Lahkusid ju Saksa okupatsiooniwõimud Eestist lõpulikult alles esimestel detsembripäewadel. Mis juhtus 11. novembril 1918. aastal, et kodanlus ennast sellest ajast peale „tegelikus iseseiswuses“ tundis istuwat?

11. novembril lubas Saksa okupatsiooni ülemjuhatus Iwan Poskat kõigele maa- ja linnarahwale kuulutada: „...Eesti ajutine walitsus annab sellega teada, et ta oma takistatud tegewust uuesti on alanud...“

Miks Saksa militaristline wõim korraga nii suuremeelne oli? Seckendorffi leitnandid awaldasid seda suurmeelt kahel põhjusel. Esiteks purustati 8. novembril 1918. aastal keiser Wilhelmi

troon, ja seega murdus ka Saksa militarismi ja imperialismi selgroog; teiseks hakkasid Tallinna töölisel samal 8. novembril 1918. a. streikima ja said ähwardawaks hädaohuks mitte ainult Seckendorffi wäeriismete, waid just Eesti tõusikule. Okupatsiooni ülemjuhatus lubas armulikult Poskat armsale maarahwale teatada, et ajutine walitsus oma „takistatud tegewust uuesti on alanud“. Tähendab — Saksa okupatsiooniwõimude ja Eesti tõusiku ning sotside wahel sündis harilik kokkulepe, mille põhjal Seckendorff kodanluse wõimu kaitsmise Eesti tõusikule pändas. Sotsid ja kodanlus „näitasid“ okupatsiooniwõimudele, et wõimu üleandmine ajutisele walitsusele on tarwilik, sest muidu pääsewad enamlased ja „anarhistid“ wõimule. Eesti kodanlus palus sakslasi wõimu enne temale anda, kui proletaarse hulkade liikumine tal hinge kinni pigistab. 11. novembril sai ta selle wõimu, s.o. õiguse tööliste kägistamiseks, rewolutsioonilise liikumise mahasurumiseks. Kodanlus arwas et ta selle ülesandega korda saab; oli ju okupatsioon Eesti töörahwa jõudu õige tuntawalt halwanud, pealegi olid kodanlusel saadikud kõigi suurriikide uste taga abi mangumas. „Kaja“ kirjutab nüüd 1928. aastal, et „raske ja kurwa okupatsiooni-aja tahtmatu teene oli, et ta liitis rahwa üheks suureks ja ühtlaseks koguks, teritas rahwusluse ja ühtekuuluwuse tunnet, tõstis walmisolekut eneseohwerdamiseks.“ Selles on kahtlemata osa tõtt ja nimelt selles osas, mis käib „rahwusluse“ tunde teritamisesse. Kuid see ei sündinud „tahtmatult“, waid sihikindlalt. Misuguseid abinõusid selleks tarwitusele wõeti, seda näeme allpool.

Mis sündis Eestis 8—12. novembril, see on töölisteliikumises wähe tuntud. 8. novembril alanud ja 12. novembril lõppenud streiki tuntakse rohkem „toitluskomitee ülewõtmise“ nime all (W. Kingissepp „Iseseiswuse ikke all“). Tallinna proletaarlased pidasid juba enne

Saksa rewolutsiooni lahtipuhkemist oma seisukorra parandamise eest wõitlust, nõudsid leiwanormi suurendamist jne. Meie partei Tallinna komitee protokollid, tööliste esitajate otsused (w. „Prolet. Rewoluts. Eestis“ № 6) jutustawad sellest wõitlusest. Sealt leiame tööliste esitajate nõudmised tööaja ja rahapalga, toiduainete normi kõrgendamise, tööliste wanemate walimise jne kohta. Eriti raske oli seisukord toitluse alal. 8. nowembril alganud streigis, millest kuni 7000 tööhst osa wõttis, oli toitlusküsimuse lahendamisel esimene koht. Kodanlusele oli streigiliikumine ühest küljest kardetaw, sest see wõis hulgad rewolutsioonilise wõitluse teele wiia, teisest küljest püüdis kodanlus streiki selleks kasutada, et okupatsiooniwõimudelt omale wõimu wälja tingida. Selles kasutamises oli kodanlusel kahtlemata õnne. Üheksa kuud okupatsiooniwõimu oli töölisklassi äärmuseni ära näljutanud, wiimased tagawarad olid söödud, maha müüdüd ja jälle ära söödud. Arusaadaw, et tööliste muud ei wõinudki mõelda kui seda, kuidas wihatud imperialistlist wõimu saaks kiiremini minema kihutada. Iga kindrali mundrit saadeti uulitsal tööliste poolt sajatustega. Niisuguse meeoleolu juures oleks rewolutsiooniline liikumine pidanud iga reaktsioonilise surweawalduse wastu olema sihitud, ükskõik kust see tuli, kas „oma“ wõi „wõõra“ kodanluse poolt. Kuid sotsid olid juba siis tööliste äraandjad ja kodanluse päästjad. Ja ka sel juhtumisel said nad kodanluse päästjateks ja tööliste äraandjateks.

Wiktor Kingissepp kirjutab selle kohta („Iseseiswuse ikke all“):

„Kui ei oleks Eestis mitte sotsiaal-äraandjaid olnud, Poska oleks pidanud sel silmapilgul nad wälja mõtlema. Aga kodanluse õnneks ja töörahwa õnnetuks oli Eesti sotside partei silt kusagil seisnud, niisama kui „iseseiswuski“ koidest weel hoopis ära puretud ei olnud. Poska juhatas sotsidele paraja tagatrepi kätte, ja need töid Saksa pealikult luba, et wabrikutöölised tohiwad saatkonda walida ning samade pealikute palge ette saata oma „soo-

wisid“ ette kandma. Juba selle luba nõudmisega asus Eesti sotside partei kindlasti ja tagasipööramatult äraandmise teele. Töörahwas seisis küsimuse ees; kas wõtta wõimu wõi mitte? Kas wõidelda ühtaegu niihästi okupatsiooniwõimude kui ka tärkawa kodanlise walitsuse wastu wõi piirata wõitlust nõudes ainult okupatsiooniwõimude lahkumist ja leppida kodanlise walitsusega?“

Sotside resolutsioon kõneles saatkondade walimisest ja „wõõra wägede maalt wälja wiimise“: „wõõrad wäed maalt wälja ja meie demokraatliselt walitud omawalitsuse asutused, nagu maapäew, kreisi ja wallawolikogud jne kutsutagu kokku ja terve walitsusewõim ühes toitluseasja korraldamisega nende asutuste kätte anda.“

See resolutsioon kõneles väga selgesti, et kontrrewolutsiooni ei tule mitte likwideerida, waid jatkata — nüüd juba „demokraatlistel alustel“. Et tööliste rewolutsioonilist meeoleolu kõrwale juhtida, selleks soowitasid sotsid tööliste „saatkonda“ walida, kes läheb Saksa pealiku juure, et talle „selgeks teha“, miks okupatsiooniwõimud ja nende poolt loodud „Riia maapäew“ peab „seaduslikult walitud“ Eesti maapäewa ees taganema. Tööliste saatkond pidi weel pealikult luba muretsema, et tööliste esitajatele lubataks toitluseasjade korraldamisest osa wõtta. Ka see „luba“ anti lahkesti. Sotsid hoolitsesid niiviisi selle eest, et näljase rahwa wiha mitte okupatsiooniaegsete ametnikkude, waid tööliste esitajate wastu kustutamist leiaks, lubades selle eest leiwanormi ja raswainete suurendamist nõuda. Niisuguste „sõjariistadega“ läksid sotsid Balti härt-sogiriiki kukutama. Leidus osa wabrikuid, kes selle sotside otsuse põhjal saatkondi walisid, kuid waatamata sotside keelule ühtlasi ka uulitsale tulid.

„Töölised tulid juba 8. nowembril raekoja ette rewolutsiooniliste lauludega. 9-dal oli terve proletaarne Tallinn uulitsal ja linnapealik manitses O. Sternbekki ja N. Kõstneri, kes rahwasaatkonna eesotsas tema ette

ilmusid, et need püüaks rahvast „asjata ärituse ja kardetawate rahutuste eest hoida“, mis kergesti wõiks „mõl-luks“ muutuda. Ja — Eesti sots.-dem. tööliste partei esitaja wastas selle peale, et rahvast keegi ei ole üles ässitanud ega ässita. Eesti s.-d. t. p. on oma tänases lendliches töö-lisi igasuguste wäljaastumiste eest hojatanud, mis asjata werewalamist wõiksid kaasa tuua,“ — nii kirjeldab seda ajaloolist Saksa pealiku ees kõhuliroomamist ja tulewaste riigi-meeste esimesi riigimehelikke esine-misi „Sots.“ (nr 1) ise“. („Iseseiswuse ikke all“. — W. Kingissepp).

Arusaadaw, et Saksa okupatsiooni-wõimusid ei sundinud järelandmisele mitte see truualamline ja jutuaajajaid endid alandaw kõnelemine Seckendorffi asemikuga, waid hulgaline streik, töö-liste meeleawaldused ja linnapealiku kartus, et asi wõib „mässuks ning mõl-luks“ muutuda; sellepärast anti Poskale luba kuulutada, et ajutine walitsus oma „takistatud tegewust on uuesti alustanud“.

Umbes aasta warem — 15. nowembril 1917. aastal — ajasid Tallinna töö-lised laiali tõusikute maapäewa, kuid 9. nowembril 1918. aastal äratasid töö-lised sellesama maapäewa surnuist üles ja wõimaldasid talle tegutsemise. Kui-das see wõis sündida? Kodanlusel läks sotside abil korda ühte osa töölisi eksi-teele wiia ja nende abil omale ajutist seljatagust luua. Saksa junkrud andsid wõimu wälise külje Eesti kodanusele, kuna nad kodanluse käsutamist jatkasid ja Eesti tärkawale kodanusele wõimu materjaalse aluse löid sõjariistade ja laskemoona andmisega. „Mässude ja mõllude“ wastu astus nüüd wälja juba „oma wõim“ „oma“ ministritega ees-otsas. „Demokraatliselt walitud“ hall-parunite ja linnabürgerite omawalitsus-lised asutused astusid tegewusse, maa-päew andis käskusid, tegi korraldusi, mis niihästi okupatsiooniwõimude kui ka Eesti tõusiku huwides olid. Töölistele puistati prügi silma, julgustati neid de-mokraatlise korruga, mis tööliklassile

kõige suuremad ja wabamad organisee-rimise ja kihutustöö wõimalused pidi andma. Sakslased olid kogu rahwa silmis, ka töörahwa silmis, kõige selle wiletsuse ja häda põhjuseks, mis Eesti töörahvast 1918. aastal maha rõhus. Teine lähem waenlane — Eesti tõusik — jäi selle üldise arwamise warju. Pealis-kaudselt waadates paistsid kõik hädad selle rahwulise surwe tagajärjena, mille esitajaks ja teostajaks olid sakslased — 1918. aastal okupatsiooniwõimud. Eesti kodanluse klassituum jäi lahti hammus-tamata. Kodanlus ise tegi märtri näo ette ja kannatas, sajatas okupatsiooni-wõimusid. Osa raskusi nagu rekwisit-sioonid, waranduste wäljawedamine jne langes muidugi, jõukate turjale, sest okupatsiooniwõimud wõtsid sealt, kus midagi wõtta oli. Töörahwa laialised kihid ei wõinud aimatagi, et seesama „märter“ ainult parajat silmapilku ootas, millal ta ise saab wõimaluse oma ham-maste terawust töörahwa kõri kallal proo-wida, teda mitte ainult majandusliselt, waid ka poliitiliselt oma ikkesse panna ja selle järele Eesti noosi terwelt oma taskusse toppida. Töörahwas ei wõinud aimatagi, et „oma“ kodanlus weel were-janulisem ja kättemaksuhimulisem on, kui seda olid wõõrsilt sisse tunginud junkrud. See oli põhjuseks, miks töö-rahwa hulgas Iwan Poska ja ajutise walitsuse tulekus peajasalikult ainult Seckendorffi langemist nägid.

Eesti kodanluse wõimuletulek 11. nowembril tähendas kindral Seckendorffi asemele tosina Eesti soost kindralite ja töörahwa kägistajate wõimule tulemist. Siis nähti ühe kindrali lahkumist, kuid ei nähtud uute kindralite tulemist. Nüüd, kümme aastat pärast okupatsiooni lange-mist ja Eesti tõusiku wõimu, selgub ikka paremini see sotside pöörane äraandja-osa, mis nad kogu töörahwale mängisid. Okupatsiooniwõimud külwasid rahwus-lise marutõbe idud töörahwa weresse ja sotsid niisutasid neid idusid oma demo-kraatlise läätseleemega. Kui wõrrelda kodanluse ja sotside „mälestusi“ oku-patsiooniajast selle kisaga, mida tehti okupatsiooni langemise eel, siis paistab sealt selgesti wälja see heatahtlik seisu-

koht, mis nüüd tagant järel on kodanlusel okupatsiooni kohta. Neist „mälestustest“ leiata ainult magedat jutustust sellest, kuidas kodanlus oma „iseseiswuse“ eest wõitles, kuidas nad saapaninades ja kuueõmblustes kandsid kirju Saksa wäikekodanlastele ja kodanlastele erakondadele, kirju, milles manguti Eesti iseseiswuse tunnistamist ja hirmutati enamliste ja anarhistiliste olluste wõimulepääsmisega. Kuidas okupatsioon Eesti rahwamajandust laastas — see oli kõrwaline asi. Kodanlust waldas hirm ainult selle eest, et Saksa junkrute omawoli ja „lühikenägemine“ wõib kodanlise korra wiimased alustoad purustada ja kurnamishoone kokkulangemisele wiia. Algusest kuni lõpuni on Eesti kodanlus oma hinnangus näidanud, et ta okupatsiooniwõimude ees roomas, nendelt „arusaamist“ ootas ja iga silmapilk walmis oli isegi härtsogiriigiga kui aseainega leppima, soovides ainult ühte: osa wõtta üldisest töörahwa kurnamisest.

Rewolutsiooniline liikumine kiskus Eesti tõusiku Saksa imperialismi nisa küljest lahti ja sundis teda uut pere-meest otsima. See peremees oli inglane — Inglise imperialism. Saksa okupatsioon häwitais Eesti tööstuse ja mitte ainult tööstuse, waid ta tumestas ka

tööliste klassiteadwust, kaswatas rahwuslist wihawaenu Saksa soost kurnajate wastu, kuid ei lasknud näha oma — Eesti soost — kurnajaid, nende metsaliste küünesid, millega nad 11. nowembrist alates töörahwa kõrist kinni haarasid. Seda tõsiasja peame tunnistama, et tulewikus selgemini näha oma klassiwaenlasi, ja neid sel silmapilgul purustada, kui nad weel nõrgad on ja omale uusi liitlasi pole leidnud.

Uued klassisõjad seisawad Eesti proletariaadil päewakorras. Kümme aastat demokraatlist arenemist ja fashistlist diktatuuri tõendawad ainult ühte: et töörahwal Eestis, samuti nagu mujalgi, teist teed oma wabastamiseks ei ole, kui selle sõjariistus jõu purustamine, mille najal seisab kodanluse wõim. Kelm ja äraandja on see, kes praegu kõneleb tööliklassi wõidu „rahulisest arenemisest“ ilma wägiwaldse kodanlise demokraatiakorra häwitamiseta. Kuid kümnekordne äraandja on see, kes töörahwas õhutab rahwuslisi tundeid, kes üles kihutab töörahwast teise rahwuse wastu, warjates seega „oma“ klassiwaenlase tõsist nägu. Eesti wõitlew proletariaat õpib oma wõitluskogemustest ja ei lase ennast teistkorda sotside demokraatiast mulinast tüssata.

O. R.

Wäljasurew Eesti

Eesti tõusikkodanlus on oma riiklise iseseiswuse jõuetust lõpulikult paljastanud. Kümme aastat kodanluse omariiklust ja „rippumatust“ on kogu Eesti töörahwale selgesti näidanud, et Eesti kodanlus ei suuda temale inimwäärilist ülespidamist kindlustada, et Eesti tõusikkodanlus pole suutnud Eesti rahwamajanduse põhiprobleeme nõnda lahendada, et walmistawate jõudude arenemise tagajärjel oleks wõinud omakasu ahnitsemise kõrwal töörahwale äraelamist kindlustada.

Wastupidi. Tõusikkodanluse majanduspoliitika on wiinud kogu rahwamajanduse ummikusse. Suurtööstusest on järele jäänud waid aherwarred. Metallitööstus on peaaegu täiesti wälja surnud.

Ka teised suurtööstuse alad kiratsewad tellimiste ja turgude puudusel. Kogu Eesti suurtööstus, mis tekkis Suur-Wene laialdase siseturu tarwete rahuldamiseks, on härrasriigi algusest peale ärarippuw olnud wälitellimistest ja wäliturgudest.

Eesti tõusikkodanlusel ei läinud korda omal jõul suurtööstust üles ehitada, kuigi sellekohane katse härrasriigi algul teatud tagajärgi andis. See nõudis aga määratusuuri kulusid, ja hoiab nüüd külmanud krediitide näol raske koormana kogu rahwamajandust pingul.

Kapitalismi ajutise stabiliseerumise tagajärjel tõusis suurtööstusliste riikide tööstus sõjaeelsele tasapinnale, osalt

isegi kõrgemale; kapitalistlike tööstuse ratsionaliseerimisega ja võistluse teravnemisega välisurgudel vähenes Eesti suurtööstuslistel ettawõtetal, mis aasta-aastalt ka tehniliselt ikka enam maha jääb ja mille sisseseaded võrdlemisi ärakulunud on, seegi kitsas olemise tõttu, mis tal warematest aegadest välisurgude näol olemas oli. Eesti tööstusesaaduste välisurud jääwad nüüd aasta-aastalt kitsamaks. Eesti tööstusesaadused tõrjutakse wälja Lääne-Euroopa turgudelt. Ka Nõukogude Liidu turg, mis härrasriigi algusest peale on olnud Eesti tööstusesaaduste suurem tarwitaja, libiseb Eesti tõusikkodanluse Nõukogude Liidu wastase välispoliitika tagajärjel Eesti võistlejate kätte. N. Liit sõlmis Lätiga kaubalepingu, mis kahtlemata suureks kaotuseks oli Eesti härrasriigi tööstusele.

Eesti Nõukogude Liidu waenuline poliitika pole Eesti härrasriigile peale järjesti kaswawate väliswõlgade midagi annud. Wiimane välislaen Inglismaalt ja P.-A. Ühisriikidelt päästis küll ajutiselt Eesti rahanduse kokkuwarisemisest, kuid andis samal ajal kogu härrasriigi rahanduse, ja majanduse üldse, Inglismaa kontrolli alla. Nüüd on olemas terve rida tõsiasju, mis kinnitawad, et Eesti on täielikult muutunud Inglismaa imperialismi ripatsiks. Inglismaa pole aga sugugi huwitatud Eesti suurtööstuse ülesehitamisest. Tema kasutab Eestimaa kui sõja-strateegilist pinda võitluseks Nõukogude Liidu wastu. Inglismaa poliitika Nõukogude Liidu suhtes on olnud ja on majanduslise ja poliitilise eraldamise (blokaadi) ja sõjaliseks kallaletungimiseks ettewalmistamise poliitika. Kõik walitsused Eestis on teadlikult seda Inglismaa poliitikat toetanud ja on Eestimaa ja rahwa täielikult Inglismaa imperialistidele maha müü nud (välislaen, uute raudteede ehitamine jne). Ka praegune sotside walitsus ei ole sellest poliitikast sammugi kõrwale astunud. Just sotside walitsusele langes „au“ osaks awada südaltwel uue sõja-strateegilise raudtee ehitamist ja weeretada werewalamise teele esimene kärutäis liiwa.

Rahwamajandusliselt pole see ettewõte just praegu mitte millegagi õigustatud, samuti nagu pole rahwamajandusliselt kasulik ega ka õigustatud kogu Eesti välispoliitika. Kuid tõusikkodanlusel ja sotsidel pole see tähtis. Neil on tähtis ainult asja poliitiline külg. Praegune välispoliitika orientatsioon (siht, wäljawaade) kindlustab Eesti tõusikkodanlusele wõimul püsimist — ajanab kodanluse kindralstaapidele sõjamoona, teenistust salakuulamise näol ja muud walge terrori wahendid, mida muidu wabariigi põhiseadus ei kindlustaks. See on Eesti rahwale õnnetuseks. Laialdased töörahwa hulgad nii linnas kui ka maal on just selle poliitika tagajärjel waeseks jäänud, sest see poliitika ei kindlusta töörahwale tööd ja leiba, waid kurnab teda alaliselt suurenewa maksukoormaga.

Ka põllumajanduse arenemine on umbkotti sattunud, sest töötasu wus wäikepõllumajapidamises on üldiselt madal, talumajapidamiste madala ja langewa tasuwuse juures. Maareformi teostamine on nõudnud ja nõuab weelgi suuri summasid. Samuti suuri summasid on nõudnud ka põllumajanduse arendamine, n.n. „daniseerimine“. Laenude protsendid on aga määratud kõrged, mis-pärast põllumajandusesse mahutatud kapital end ära ei tasu, kuna põllumajanduse tasuwus keskmiselt 3—4 korda madalam on kui harilikud laenude protsendid. Selle tagajärjel kaswab talumajapidamiste wõlakoores. Asundusmajapidamiste kehwmad kihid ei suuda asumiskulusid kanda. Mitu tuhat maasaajat on maa juba käest ära annud. Suurkodanluse — tööstuse ja pangakapitali — talurahwakurnamise poliitika süwendab järjesti talurahwa kehwmate kihtide proletariseerumise protsessi, mis alalisele tööpuudusele linnades iga aasta tuhandeid puudustkannatajaid maalt juure toob.

Üldiselt on Eesti rahwamajandus praegu madalamal tasapinnal kui enne sõda. Ka rahwa üldine sissetulek on sõjaeelsest palju madalam, kuna maksud ja wõlakoores aga mitmekordselt on tõusnud.

Ka elu ülespidamise kulud on sõjaeelsest tuntawalt kõrgemad. Elukallidus kaswab iseäranis kiiresti just viimasel ajal. Tööpalgad on nii linnas kui ka maal sõjaeelsest tuntawalt madalamad.

Kõigeselle tagajärjel kaswab hulkade wiletsus. Töölisklass ja suur osa wäikekodanlust on niiwõrd waeseks jäänud, nende sissetulekud on niiwõrd wäiksed, et nad oma töjõudu enam uuesti ülesehitada ja uuendada ei suuda. Nad kannatawad alaliselt alatoitluse all, mis iseäranis terawalt wäljendab sündiwuse langemises ja surewuse kaswamises.

Eesti tõusikkodanlus on seega wiinud Eesti rahwamajanduse ummikusse ja Eesti rahwa wäljasuremisele. Seile wäite tõenduseks toome mõned arwustikutabelid, mis käega katsutawalt tõendawad ja kinnitawad, et Eesti iseseiswus nii nagu ta on olnud ja on, pole Eesti rahwa hulkadele õnneks, waid õnnetuseks. Kõige piltlikumalt peegeldub see tõde sündiwuse ja surewuse arwudes.

Järgmine tabel iseloomustab sündiwuse ja surewuse arwude liikumist iga 1000 elaniku kohta Eestis praegu ja enne sõda:

Aasta	Sündiwus	Surewus
1910 . . .	26,1	17,6
1911 . . .	24,9	19,1
1912 . . .	25,1	17,8
1913 . . .	24,4	19,1
1914 . . .	24,7	19,2
1919 . . .	17,3	—
1920 . . .	18,3	—
1921 . . .	20,3	16,0
1922 . . .	20,2	16,9
1923 . . .	20,1	15,2
1924 . . .	19,2	15,2
1925 . . .	18,3	14,9
1926 . . .	17,7	16,2
1927 . . .	17,5	17,3

Siit selgub, et sündiwus Eestis 1927. aastal 7,2 prots. wõrra, surewus aga ainult 1,2 prots. wõrra iga 1000 elaniku kohta madalam oli kui näituseks 1914. a., mis rahwaarwu liikumise bi-

lansis 5,3 protsendilist tagurpidiminekut tähendab. Siit selgib ka, et sündiwus viimasel paaril aastal kodusõja ajajärgu tasapinnale on langenud.

Sündiwuse langemine ja surewuse kaswamine on Eesti majandusliste raskuste loomulik ja korrapärase wastupeegeldus. Järgmine tabel iseloomustab seda absoluutsetes arwudes:

Aasta	Sündinud	Surnud	Rahwaarwu loomulik kaswamine (+), kahenemine (-)	Wäljarändajate ülekajal sisse-rändannute üle	Rahwaarwu kaswamine (+), kahenemine (-)
1919	18.546	28.300	-10.254	—	-10.254
1920	19.625	21.363	-1.738	—	-1.738
1921	22.067	17.143	+4.942	—	+4.942
1922	22.225	18.401	+3.854	—	+3.854
1923	22.947	16.630	+6.317	404	+5.913
1924	21.441	16.918	+4.523	1.222	+3.301
1925	20.445	16.680	+3.765	2.676	+1.089
1926	19.977	18.047	+1.930	2.426	-496
1927	19.612	19.290	+322	2.322	-2.000

Nagu tabelist näha, algab sündiwuse langemine Eestis peale 1923. a. kriisi, kestab järgnewatel aastatel edasi ja pole tänapäewgi veel lõpnud, waid wastupidi, läheb veel kiiremini alla-pidi, kui kunagi warem.

Üldiselt raskete elamisetingimiste tagajärjel on sündiwus eriti kohutawalt langenud linnades, nagu seda ka Eesti statistika keskbüroo ametlikud andmed 1927. aastast (iga 1000 elaniku kohta) kinnitawad:

	Abi- elusid	Sünde	Sur- masid	Wahe +
Tallinnas . . .	11,7	10,7	15,2	-4,5
Haapsalus . .	8,6	16,4	17,9	-1,5
Kuresaares . .	6,5	10,1	21,9	-11,8
Narwas	7,8	13,3	19,0	-5,7
Nõmmel . . .	7,7	14,3	13,1	+1,2
Paides	9,2	11,2	20,7	-9,5
Paldiskis . . .	4,1	10,6	20,3	-9,7
Petseris	11,5	19,1	12,4	+6,7
Pärnus	7,6	10,9	17,4	-6,5
Põltsamaal . .	5,0	11,0	13,5	-2,5
Rakweres . . .	7,3	9,9	14,3	-4,4
Tapal	12,0	20,6	17,6	+3,3
Tartus	8,6	10,9	16,5	-5,6
Tõrwas	8,4	13,6	17,2	-3,6
Türil	7,1	14,2	15,2	-1,0
Walgas	6,6	12,6	12,5	+0,1
Wiljandis . . .	8,8	14,4	15,8	-1,4
Wõrus	7,1	12,0	13,2	-1,2
Keskmiselt lin- nades	9,5	11,6	15,9	-4,3

Sellest tabelist on näha, et kõikides suuremates Eesti linnades ületab surewuse sündiwuse ja ainult Nõmmel, Petseris, Tapal ja Walgas on sündiwus weel surewusest suurem. Kokkuwõttes annawad aga linnad siiski 4,3 inimesega surewuse ülekaalu iga 1000 elaniku kohta. See kinnitab, et Eesti linnarahwas wälja sureb, et Eesti linnad on muutunud tõelikkudeks surnu-
haudadeks. Eriti kohutawaks on muutunud sündiwuse langemine Tallinnas sõjaeelse ajaga võrreldes. Tallinna linna statistilisest aastaraamatust on näha, et 1913. a. oli Tallinnas elusalt sündinud laste arw 3058, kuna 1925. a. elusalt sündinud laste arw 1516 peale ehk enam kui kaks korda langes. Kui võrrelda aga Tallinna elanikkude arwu, siis tõuseb see sama aja kestel 123.440 inimese pealt 125.059 inimese peale, mis omast kohast kah üks „hiiglasuur“ edasimineku on arenemas Eestis.

Kui kaoks rahwa juurewool maalt, sureks Eesti linnad, eestkätt Tallinn, warsti wälja. 1922. a. oli Eesti linnades ja alewites kokku 315.719 elanikku, 1927. a. aga 342.419 elanikku, seega 26.700 isiku wõrra rohkem. Kuna sama aja kestel ülerõiklised keskmine

juurekaswu protsendi järgi (3,4 prots. iga 1000 elaniku kohta) linnade ja alewite rahwaarw wõis loomulikult teel kaswada ainult 5367 inimese wõrra, tegelikult aga rahwa loomulik juurekasw linnades ja alewites wäiksem oli riiklisest keskmisest, siis on selge, et selle 5 aasta kestel on üle 20.000 elaniku maalt linnadesse ja alewitesse kolinud.

Sugugi parem ei ole seisukord maal. Kui waadelda Eesti rahwaarwu liikumist, siis näeme, et rahwaarwu juurekasw Eestis seisma on jäänud ja wiimasel paaril aastal isegi on wähenenud. Eelpool toodud tabelist on näha, et alates 1924. a., rahwaarwu loomulik juurekasw aasta-aastalt wäheneb ning 1926. ja 1927. a. annawad kokku 2496 inimeselise rahwaarwu - wähenemise. Rahwaarwu wähenemine on tingitud wäljarändamisest, mis kahel wiimasel aastal suurem on olnud kui rahwa loomulik juurekasw ja sisserändamine. 1927. a. oli rahwa loomulik juurekasw kõigest 322 (367) inimest. Kuid ka see wäikenegi juurekasw ei ole Eesti rahwuse omapära pärlis eseseiswuse Eedenis, waid wõõrlinnu — wähemusrahwaste — muna Eesti „rahwuslises“ pesas, nagu seda järgmine tabel kinnitab:

Rahwus	Sünnid	Surmad	Wahe: kasw + kahane- mine -
Eestlased . .	16.778	17.056	- 278
Wenelased . .	2.254	1.521	+ 733
Sakslased . .	205	318	- 113
Rootslased . .	136	103	+ 33
Juudid	44	52	- 8
Kokku . .	19.417	19.050	+ 367

Mõned Eesti marurahwuslased tegid sellest järelduse, et Eesti rahwa wälja-
suremisega kaswab uuesti eestlaste ümberrahwustamise hädaoht: mõne aastakümnega wõib wenelaste erikaal õige tuntawalt kaswada, nii et nad praeguse 4 riigikogusaadiku asemel saawad 20 kohta!

Millest on siis tingitud Eesti rahwa-
arwu wähenemine? Kahtlemata nendest

rasketest majanduslistest oludest, milles rõhuw rahwaenamused Eestis elab. Eesti tõusikkodanlus pole suutnud luua oma iseseiswas wabariigis niisuguseid elamistingimisi, mis oleks wõimaldanud rahwa loomuliku juurekaswu, waid on wiinud rahwa wäljasuremisele. Rahwa wäljasuremise protsess ei peegeldu mitte üksnes Eesti rahwusest päritolewate kodanikkude kõrgemas surewuses kui sündiwuses, waid ka aasta-aastalt suurenewas alatoitluses, mis mitte üksnes wanade ja noorte nõrka terwist ei häwita, waid ka täisealised enneaegu wanaks teeb ja hauda wiib.

Eesti tõusikkodanlus on matsliku upsakusega alati kelkinud oma suurtest rahwuslistest „kultuurilistest“ saawutustest. Nüüd kannab see „kultuur“ juba tegelikku wilja: 1927. a. ületas eestlaste surewus sündiwuse 278 inimese wõrd. Ei ole mingit kahtlust, et järjest kaswaw elukallidus ja tööpuudus rahwa wäljasuremise protsessi weel enamgi kiirustab. Sündiwuse wähenemine ju surewuse kaswamine linnades ei kõnele meile mitte üksnes tööliste, waid ka linna wäikekodanluse kisedawalt willetsaks muutunud olukorrast. Seda tõendab jällegi ametlik statistika.

Tallinna kooliwalitsuse uurimise andmed õpilaste toitlusolude ja kehaehituse kohta kinnitawad, et õpilaste wanemate aineline seisukord aasta-aastalt raskemaks on muutunud, et kehwas Tallinnas „suureneb järjest“, et hästitoidetud laste arw wäheneb aasta-aastalt, et ühenduses sellega langeb ka tubli kehaehitusega õpilaste arw koolides, nagu seda Tallinna kooliwalitsuse uurimise andmed kinnitawad:

Aasta	Hästitoidetud lapsi	Tubli kehaehitusega lapsi
1923-24 . . .	7998	9219
1924-25 . . .	7521	8549
1925-26 . . .	6521	7435
1926-27 . . .	6218	7123
1927-28 . . .	4997	5923

(„Kaja“ № 261, 6. now. 1928. a.)

Nende arwude wõrdlusest on näha, et hästitoidetud laste arw Tallinna koo-

lides langes 5 aasta kestel 7998 pealt 4997 peale ehk 37,6 prots. wõrra, kuna tubli kehaehitusega laste arw sama aja kestel langes 9219 pealt 5923 peale ehk 35,8 prots. wõrra. Need arwud kinnitawad alatoitluse korrapärasst mõju tubli kehaehitusega laste arwu wähenemises. Samade uurimise andmete põhjal wõib ära märkida, et waatlusaluste laste arw oli 1923-24. aastal 18.428, ja jäi kogu aeg peaaegu sama suureks. Seega oli järelewaadatud lastest hästitoidetud lapsi 1923-24. aastal 41,2 prots., 1927-28. aastal aga ainult 27,1 prots. Need tõsiasiad kinnitawad, et ühes töölistelaste alatoitluse kaswamisega wanemate raske ainelise seisukorra põhjal kaswab ka teenijate ja teiste linna wäikekodanliste kihtide laste alatoitus, nende wanemate wae-seksjäämise tagajärjel.

Wõib täitsa eksimatult kinnitada, et ka teistes linnades — Narwas, Tartus, Walgas, Pärnus jne — seisukord parem ei ole.

Need arwud on otse kisedawad, et Eesti rahwa eluhoiu wõimalused äärmiselt rasked on, mille tagajärjel wanad nõrkewad, lapsed enneaegu hauda lähewad, noorus kõduneb ja rahwas üldse wäljasuremisele on määratud.

Sellest willetsusest ei suuda kodanlus Eesti rahwast wälja wiia, sest kodanline Eesti on kõitnud rahwahulkade tööwõime, on oma meeletu poliitikaga wiinud walmistuselised jõud ummikusse. Kodanline Eesti on muutunud walmistuseliste jõudude arenemisele ahelateks. Eesti rahwas on selle korra ahelatesse needitud ja ta ei pääse enne willetsusest, kõdunemise ja wäljasuremise hädaohust, kuni ta ei häwita need kodanluse korrast tingitud takistused, mis walmistuse jõudusid ahelates hoiawad, mis rahwahulkade willetsust kaswatawad, rahwahulkade loomulikku arenemist takistawad.

Eesti rahwa wäljasuremist ei päästa ka sotside walitsuse poismeeste-mak-sustamise kawa, „kõlbulikkude kändustikkude ja lepastikkude ülesharimise wõimaldamise“ ewangeelium, tööpuuduse wähenemise lubamine Petseri-

Tartu raudtee ehitamisega, kinnituseaduste töötamine, mida aga rahapuudusel kodanlus nõus pole läbilaskma — ega ka keh Wadele õpilastele 10-sendilise sooja toidu andmine omavalitsuse ja riigi kulul, mida ammugi veel ei keedeta, väljarändamise ärakeelamine jne, jne.

Wäljapääs seisab ainult selles, kui ärakaotatakse kõik need ebanormaalsed majanduslised wahekorrad, mis tekkisid härrasriigi loomisega Eesti ja Wene-maa wahel, kui uuesti jalule seatakse see majandusline alus, mille peal kaswas ja arenes Eesti suurtööstus — Eesti linnad. Majandusline liit Nõukogude Liiduga — see tähendab ühtlasi ka poliitilist lähenemist, tähendab põhjalikku pööret sise- ja välispoliitikas. — Kuid Eesti kodanlus on end niiwõrd

sidunud Inglismaaga, tema käed on niiwõrd kinni imperialismi ahelates, ta tunneb oma sisemist jõuetust ja wäri-seb töölisteriigiga kokkupuutumise ees, nii et ta Nõukogude walitsusega koostöö peale tõsiselt mõeldagi ei julge. Seda tõendas ka sotside walitsus, kes poolt sõnagi ei wõinud öelda Nõuk. Liiduga majanduslepingu sõlmimise kohta, sest see pole kodanluse päewaülesandeks.

Sellepärast peab Eesti töörahwas oma eluhoiu huwides kõige wisamat wõitlust algama majanduslise ja poliitilise lähenemise eest Nõuk. Liiduga. Sest ainult seesugune liit wõib päästa Eesti rahwa wäljasuremisest. Kuigi kodanlus seda ei taha, läheb töörahwas siiski seda wõitlusteed, purustades kodanluse wastupaneku. J. Reesen

Teaduse wäerinnal

Mida kaugemale töblisteklassi wõitlus areneb, seda laiemad alad wõtab ta oma alla, seda mitmekesisemaks lähewad ta wõr-mid. Töblisteklass lööb kodanlusega lahinguid otseteed sõjas, majanduslises wõitluses, kultuuri wäerinnal ja paljudel teistel aladel. Kõigeeks selleks mitmekesiseks wõitluseks on töblisteklassil waja peale kõigi munde sõjariistade eeskätt teadust. Ei saa me neid hiiglaülesandeid kaita, mis meie ees seisawad, kui meil puuduwad teadmised ja oskused. See sõjariist tuleb kodanluse käest maha lüüa ja töörahwa teenistusse panna.

Ragu kodanlus ei poliitilist ega majanduslist wõimu heaga käest ei anna, nagu peale proletariaadi diktatuuri maismapanekut klassiwoitlus edasi kestab ainult wõr-misid muutes, nii ei anna kodanlus ka teaduse sõjariista heaga käest. Kodanlistel maalidel mobiliseerib walitsew klass teaduse oma teenistusse, lasseb seda wäenata oma klassi huwides ja pasundab üle ilma „puh-tast teadusest“, mis olewat ainult neil ja mis puuduwat töörahwa wabariigis.

Terawmini, kui teistel teadusealadel, tuleb see efile ajaloo ja filosoofia (mõtte-teaduse) wallas, ja see on arusaadaw. Mitte asjata ei nimetanud sm. M. Põ-trowski marksiistilisi ajaloolasi üheks Lenini

wäeosaks, kes ilmawaate eest sõdib. Uja-lugu ei ole meil mitte ainult minewifu walgustamine, waid me seome teda töblisteklassi praktiliste ülesannetega. Dokumendid ja tõsiasjad, mida seal uurime, on teenäitajaks, kuidawiisi tooresmaterjaliga ümber käia.

Kodanline ajalooteadus muidugi niiwii-si materjaali käsitada ei wõi. See oleks tal enese, kui klassi, hukkamõisimine. Sellepärast seab ta marksiistlike ajaloomõis-tmisele wastandiks oma ajalooteaduse.

Sel wäerinnal on praegu käimas äge-dad wõitlused. Kuigi tegelikult harrikaadid weel alati selgesti ei ole üles seatud, on olemas siiski, wastawalt klassijaotusele, kolm rühmitust. Esimene on marksiistlike ajaloolaste rühm, kelle eesotsjas seisab M.-Liidu kommunistiline akadeemia oma ümber koondunud ajaloolastega. Iga aastaga kaswab nende arv. Esimesel üleliidulisel konverentsil otsustati ajutada üleliiduline marksiistlike ajaloolaste ühing oma kesk-häälkandjaga ja osakondadega suuremates hariduse-keskkohtades.

M.-Liidu marksiistilised ajaloolased on oma ilmawaates tihedalt seotud töblisteklassiga ja nende meetodiks on ajalooline materialism. Oma töbdes wäljendamad nad rewolutsioonilise marksiismi ja leni-

nismi ideefid ja võidavad seega üleilmse tähtsuse, sest suur hulk meie ajaloolaste töbdest on teistesse keeltesse tõlgitud. Nendega peab sidet väike fogu väljamaa õpetlasi, kes kah oma ilmawaate poolest marksisitid on.

Teisel pool barrikaadi seisawad kodanlised ajalooeadlased. Oli aeg, kus kodanline ajalooteadus seletas, et tema esindawat ainult objektiivset, „puhast teadust“, ilma poliitikata, ja et marksisitid võltsiwat ajalugu.

Müüd on ühes kodanlise demokraatia näokattega ka see väide kolikambri heidetud. Natschistid ei loe enam tarwilikuks töblis-klassi weristamises oma nägu warjata. See peegeldab loomulikult ka waates ajaloo peale. 1928. a. suwel Berliinis, „õpetlaste nädalal“, ütles üks Itaalia õpetlane awalikult, et ajalugu on kõige tihedamini poliitikaga seotud. See tuli weel selgemini nähtawale samal suwel Dslos ajaloolaste kongressil, kus Brantshuse ja Sakamaa ajaloolased samase ägedusega taklesid kui nende diplomaadidki. Kodanlise kurramise- ja rööwpoliitikat on aga waja töötawate hulkade eest millegiqa warjata, ja selleks laenati endistelt mõisnikkude walitjusest liit, mille järele ajalugu wäädatakse. See liit on isamaaksus, ainsam pettuse abinõu. Urhinguoma hakkab aga seeqi isamaawaim. Eesti kodanlised lehed, näiteks, kardawad ammu juba, et noored isamaawaimusikul põrnuqi ei tunne. Nad ei wõiqi tunda, kui see kolgakamaaksus juba läageks on läinud ja iseenele wõstu rääqib, nagu näiteks Eesti „wabanduse wõitlus“, wakanemine „parunite ifke alt“ — parunite polgu abil! (waata: varun Wranqell „Geschichte des Baltensregiments“). Eesti kodanlus ja Balti parunid sõdisid kalg külje kõrwal tsaarikindralitega oma „suguwendade“ — töbliste ja talupegade wastu.

Rõneldakse „eestlaste kuningast“ Stefan Batoryst, unustades seda ajaloolist tõsiasja, et Poola walitjuse ajal talupojad suurel osal pärispõlwe sattusid. Aga waja on ju Poolale filmi teha, kui liitlastele M.-Liidu wastu. Kui Jaan Tõnisson Rootsi kuningat külastas, siis tõi ajakiri „Sõdur“ kaanepildil ühe ifandamehe, siledats nühitud lõuaga, mani, „küüritud“ sõr-

medega, lakkfaabastes, ja tutwustas teda, et waadate, see on eestlaste wanem wikerlaste (wikingite) ajajärgust, kes Rootsimaa linna wärawad Gestisse tõi. Gest waja oli, et Jaan Tõnisson, kui mitte just Stockholm wärawaid, siis ometi kuninganime Gestisse tooks ja selleks wäänati ajalugu nii et selle tõelikkusest märga asetki järele ei jäänud.

Kolmas rühm ajaloolasi sammub „objektiivse teaduse“ lipu all. Doome selle ilmawaate Eesti sotsliku ajaloolase P. Treiberqi suu läbi, mis see üht hädamarksisitist töbd kiites esile tõi: „Autor on pealegi püüdnud oma uurimises jääda objektiivse waatleja seisukohale ja esitada siindumustekäigu kohta kuiwa, kaine ja täpse ülewaate, millele tõepoolest, paar wäikest erandit wälja arwatud, on wõbraks jäänud enamlaste tawaline fraeoloogia oma kulunud sõnaditega.“ („Ajalool. kuutiri“ 1927. a. № 4.)

Ilus asi on see P. Treiberqi „objektiivsus“, ainult et ta — pisut haiseb: ta ei mõtlegi seda „objektiivse waatleja“ seisukohta nõuda oma, s.o. Eesti kodanlistelt ja sotslistelt ajaloolastelt, aga M.-Liidu ajaloolased, neeb olgu „kuiwad ja kained“, ilma enamlise sõjakufeta!

See kolmas rühm tegutsseb ka siin, M.-Liidus, „puhta teaduse“ näokatte all. Neeb on ajaloolased, kes ei julge oma wasturewolufitsioonilisi nägu awalikult näidata. Neeb on mõned profesforid, näit. Petruschewski, Gruschewski ja teised, wõiwale marksisitid, nagu Darle, kes küll end marksisiti ja pealegi puhta marksisiti ütleb olemat, kes oma töbdes aga kodanlisele seisukohale libiseb ja selkombel marksisimi uäokatte all noortele hädaohtlik on. „Objektiivsed“ ajaloolased otsiwad kõiksugu teooriaid, muu seas etnoograafia ja etno-geograafia wallast, nagu seda teewad profesforid Gruschewski ja Tan-Bogoras, et aga marksisimist möbda hiilida. On weel olemas Teaduste Akadeemias „puhiteadusliksi“ õpetlasi, kes ifikupuntumatuselt oma-moodi aru saamad. Nii näiteks tõrtus Teaduste Akadeemia wäljaandmast lefkarhiimile suurwürst Konstantin Romaanowi päewaraamatut, sest et suurwürst seda alles 90 aasta pärast awada käskinud!

Marxistlike ajaloostate konverents otsustas kõige halastamatumat võitlust pidada marxismi võitjate vastu. Kodanlikele ja poolkodanlikele teadusele tuleb vastu seada marxistiline teadus. Ja see teadus ei seis mitte paljastes deklaratioonides, vaid teadusevaras ja tehnilistes ostustes, milles kodanline teadus küllalt tugev on. Kuid kodanluse teadusel on see nõrkus, et tema „igavesed tõesed“, nagu ifamaalsus ja rahvuslus, kuuluvad teatud ühiskondlike vahetordade sünnituste hulka, mis ühes nende vahetordade kokkuvõrisesega kaovad. Objektivne on marxistiline teadus, sest ta seisab proletariaadi teenistuses, kes ajaloo objektivsete „raudsete seaduste“ järele uut ilma loob; ja see uus ilm on palju „tõelikum“, kui kõik, mis on olnud selle eel.

Cesti rahva teaduslik ajalugu on alles kirjutamata. Siin valitseb alles Balti parunite väliatõttatud materjal. Cesti kodanlised (süa hulka käivad samuti ka fotslikud) ajaloolased ei ole mahti saanud näit. agraroludegi materjali uuesti järelekatkida, vaid nämmutavad lapliku ufaldusega härra v. Tokieni ja teiste härrade andmeid. Waewalt et siin ajapuudusega tegemist on. Objektivne ajalugu just näitaks, et maaküsimus Cestis praegu lahendamata on ja et selle walgustamine võib kodanlusele soowimata pahandusi tuua. Misama ei ole kodanlusele aega olnud nurida tööliklassi ajalugu Cestis. Ainult härra Röstner — kah „marxist!“ — ütleb oma töös „Leorjuse“ langemine ja

maa proletariaadi tekkimine“ härra Dobien'i andmetel järgmisi: „Menari poolt 1819. a. reformi alul ettenähtud sulaste seisuforra paranemine sai tõsiasiats, kuid ta sündis tulunduslikult juba isegi ära-kurnatud peremeeste arwel ja wiis neid weel enam alla.“

Sulased sõid härra Röstneril peremehed ära! Olid wiist neil juba 19. sajandil kommunismi patillused weres. Wõi olid nad piibli Moosese lahjade lehmade tõugu, kes lihawad nahka panid aga ise ilkagi lahjats jäid.

Cesti kodanluse käest on waja see sõjariist maha lüüa. Ainult marxistlike meetodiga on võimalik ka Cesti rahwa ajalugu tõesti objektivsetelt kirjutada. Siin on alles wähe tehtud. On waja järjekindlalt tööle hakata. Cestkätt on waja õppida tundma Cesti tööliklassi ajalugu. Cesti tööliklass on wõidelnud küki teed ühes Wene proletariaadiga. Ta wõitleb tänapäewgi edasi. Me tunneme üffituid võitlusjätkusid, kuid paljuga on siin weel segitamata. EKP. ajalookomisjon loqub hoolega materjaale. Meid on tarwis läbi töötama hakata. Meil on waja teaduslikku ajalugu, mis igaüksle uurimise põhjal walgustaks klassi-wõitluse ajajätkusid Cestis, ajalugu, kus mitte ainult aritmeetiliste andmete najal järelofusi ei tehtaks, waid peale puhtmajanduslike ka iaasugused teised wahetorrad arwale wõetaks. See on me lähem ülesanne, mille täitmisele wiibimata waja on afuda.

S. A.—o.

Kommunistlise Internatsionaali Eesti seksiooni wäljaanne. Wastutaw toimetaja H. Pöögelmann

Kommunistlise Internatsionaali programm

Wastu wõetud VI kongressil 1. septembril 1928 Moskwast.

Hind 50 kop.

„КЮЛЬВАЯ“, Ленинград 31, улица 3-го Июля № 48.

К сведению членов Союза ХИМИКОВ.

ЛЫЖНАЯ СТАНЦИЯ СОЮЗА

находится в **Парголово**, Финляндск. жел. дор., дача Баженовых.

Лыж 200 пар — радио — игры — газеты.

Заявки направлять в к/б союза — тел. 606-67.

К/О. ОБЛАСТКОМА.

„Наша Газета“

и журнал **„АКТИВИСТ“**

необходимы каждому члену **СОЮЗА СОВТОРГСЛУЖАЩИХ**

Корреспонденцию направляйте: „Ленинградский Областной Отдел Союза Советских Торговцев“, Дворец Труда, комн. 75, уполномоч. „Нашей Газеты“, Тел. 18-05

Parteikoolide ja poliitringide õperaamat!

KERSHENTSEW ja LEONTJEW

LENINISMI AABITS

I osa — 1 rbl. 10 kop.

II osa — 1 rbl. 25 kop.

Tellige „KÜLWAJAST“ Ленинград, 31 Улица 3-го Июля № 48

H. Pöogelmann

Klassiõõitluse ajalugu

Wenemaa ja Eesti töölisteriikumine 19. sajandist meieajani.

SISSEJUHATUSES

Gracchus Baboeuf'i, Saint-Simon'i, Fourier, Oweni jt. õpetustest.
Marx ja Engels. „Kommunistiline manifest“.

Hind 1 rbl. 25 kop.

Tellige „Külwajast“